

Nr 2.

Ankom till riksdagens kansli den 15 februari 1917 kl. 2 e. m.

Andra kammarens andra tillfälliga utskotts utlåtande nr 2 i anledning av väckt motion om skrivelse till Kungl. Maj:t angående beredande åt myndigheter i städer och stadsliknande samhällen av viss befogenhet i fråga om reglering av handel med mjölk.

I en inom andra kammaren väckt och till dess andra tillfälliga utskott hänvisad motion, nr 113, har herr *Lundblad* hemställt, »att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla om åvägbringande av en lagstiftning, som ger vederbörande myndighet för stad eller stadsliknande samhälle rätt att bestämma, hur många och vilka, som inom samhället i fråga skola få rättighet att hantera eller försälja mjölk samt på vilket sätt sådan hantering eller försäljning skall äga rum.»

I fråga om motiveringen tillåter sig utskottet hänvisa till motionen.

Bland de många problem, varmed städernas livsmedelspolitik har att kämpa, är mjölkfrågan en av de viktigaste och på samma gång mest svårlösta. Den har också, särskilt i de större städerna, trängt sig fram på dagordningen, i samma mån som svårigheterna ökats att bereda stadsbefolkningen erforderlig tillgång på mjölk. Vad som på senaste tiden gjort denna fråga alltmera brännande är givetvis den starka prisstegring, som på grund av det närvarande tidsläget och därav föranledda högre produktionskostnader inträtt å mjölken såväl som å alla andra livsmedel. I Stockholm har sålunda mjölkpriset — för att nämna ett exempel — på de senare åren stigit från 16 till 24 öre pr liter eller med 50 procent. Svårigheten att åvägbringa en tillfredsställande lösning av här förevarande spörsmål har även ökats genom de tendenser

Utskottet.

till trustbildning på mjölkhandelns område, som i vissa trakter förekommit, och har detta helt naturligt bidragit att jämväl beträffande mjölkfrågan öka spänningen mellan producenter och konsumenter.

Av det ovan sagda är klart, att utskottet för sin del är fullt ense med motionären ifråga om önskvärdheten av att något kunde åtgöras från det allmännas sida, varigenom nämnda spänning kunde minskas och tillika städerna beredas möjlighet att tillförsäkra sina invånare hygieniskt välbehandlad mjölk till billigt pris. Denna angelägenhet kräver så mycket större uppmärksamhet, som det finnes alla skäl att antaga, att mjölkförbrukningen icke blott i Stockholm utan även å andra orter redan nu högst avsevärt nedgått i förhållande till den normala. Det är lätt att förstå vilka allvarliga vådor för folkhälsan, som kunna uppstå därigenom att prisfördyringen nödgar stora delar av stadsbefolkningen att allt mer knappa in på ett av de mest oundgängliga födoämnena.

Om alltså knappast mer än en mening kan vara rådande beträffande nödvändigheten av kraftiga åtgärders vidtagande till förekommande av ytterligare prisförhöjning av mjölken, torde likväl svårigheterna vara stora och åsikterna i samma mån delade, när det gäller utfinna de medel och utvägar, som säkrast leda till det åsyftade målet. Motionären har för sin del med utgångspunkt från förslag, som varit före i Stockholms stadsfullmäktige, fäst uppmärksamheten på den prisfördyring av mjölken, som vållas av oskäligt höga distributionskostnader, beroende på de allmänt i städerna förekommande alltför talrika mjölkförsäljningsställena, och har med anledning därav föreslagit, att åt vederbörande stadsmyndigheter skulle givas möjlighet att reglerande ingripa i mjölkhandlingen. Genom den nedgång i distributionskostnaderna, som genom indragning av ett större antal obehövlige mjölkbutiker skulle åstadkommas, skulle enligt motionärens mening en utväg på samma gång vara given att hålla mjölkpriserna inom måttliga gränser. De fördelar, som därigenom stode att vinna, skulle i lika måtto komma producenter och konsumenter till godo.

Utskottet vill icke förneka, att en sänkning av distributionskostnaderna i och för sig borde ha till följd även en sänkning av minutpriset på mjölken. Ej heller torde helt böra förnekas, att en anordning, sådan som den föreslagna, särskilt för huvudstadens vidkommande, skulle kunna innebära vissa fördelar vid ett rationellt ordnande av mjölkhandeln, även om det förhållandet, att antalet mjölkförsäljningsställen i Stockholm sedan ganska lång tid tillbaka varit ungefär lika stort som nu, synes visa, att den på senaste tid inträdda prisstegringen icke har

sin huvudorsak i själva distributionsmetoden. Med allt detta torde det dock, enligt utskottets mening, vara högst tvivelaktigt om genom motionärens hemställan något väsentligt står att vinna till förbättrande av de missförhållanden, som ovedersägligen finnas. Några garantier givas nämligen icke för att den motsedda minskningen i driftkostnaderna verkligen skulle komma konsumenterna eller ens alltid producenterna till godo. Tvärtom finns starka skäl att antaga, att den mervinst av rörelsen, som genom en förenkling av mjölkhanteringen organisation kan väntas uppstå, skulle komma att stanna hos mellanhänderna.

I sin motivering vänder sig motionären icke utan en viss skärpa mot tanken att göra mejerihanteringen och mjölkhandeln till en helt och hållet kommunal angelägenhet. Utan att närmare ingå på eller taga ståndpunkt till denna invecklade och i vårt land i det stora hela ännu oprövade fråga, vill utskottet likväl framhålla, att, om det inom ett samhälle skulle visa sig önskligt att vidtaga särskilda åtgärder för mjölkfrågans ordnande, speciellt vad beträffar undanröjandet av de olägenheter, som uppstått genom den privata monopoliseringen av engroshandeln med mjölk, det i varje fall icke torde kunna förnekas, att en kommunalisering av mjölkhandeln erbjuder ett mera effektivt medel härtill än det av motionären föreslagna.

Utom de rent principiella invändningar, som enligt utskottets mening sålunda kunna riktas mot den i motionen gjorda hemställan, kommer den omständigheten, att motionären alltför mycket synes ha utgått från de speciella förhållandena i huvudstaden och väsentligen därpå byggt sina yrkanden. Det torde dock förhålla sig så, att mjölkhandelns organisation i de svenska städerna och stadsliknande samhällena erbjuder högst betydande skiftningar, med vitt skilda typer av distributions-system, från det mest primitiva till det högst utvecklade. Under sådana förhållanden synes värdet av den lagstiftningsåtgärd, gällande för hela riket, som motionären föreslagit, än mer kunna ifrågasättas. I samband härmed vill utskottet endast i förbigående fästa uppmärksamheten på ett system, som mångenstädes torde komma till användning, och som består däri, att vissa smärre producenter avlämna sin mjölk å vissa bestämda försäljningsställen, varest avnämare alltså kunna åtnjuta fördelen att erhålla känd och för sin godhet garanterad vara. Givet är, att ett system sådant som detta genom en sammanslagning av flera smärre mjölkbutiker i överensstämmelse med den metod, som i motionen förordas, i hög grad skulle äventyras, ja rent av omöjliggöras.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att förevarande motion icke måtte till någon kam-
marens åtgärd föranleda.

Stockholm den 13 febr. 1917.

På utskottets vägnar:

WALTER KANT.

Närvarande vid förevarande ärendes slutbehandling:

herrar *Kant*, *O. Nilsson* i Örebro, *Sjögren*, *Mossberg*, *Hellberg* i Ljungskile, *Lindström*, *Nilsson**) i Antnäs, *Gabrielsson*, *Pettersson**) i Vråtsered och *Erikson**) i Uppsala.

*) Icke närvarande vid utlåtandets justering.
